

M. Бара

(Марбургский университет)

T. Каль

(Австрийский институт Восточной и Юго-Восточной Европы, Вена)

АРУМЫНСКИЕ ТЕКСТЫ ИЗ СЕЛА КРАНЕА

l'azar^u. n-adun'am^u fe'atili t'uti par'e'a-par'e'a, k'um^u alăg'a l'azar^u ș-kăⁿd'am^u tu de'ană ta si-nviț'am^u k'ăndițli. kă^ã 'alti li šte'a, 'alti nu li šte'a. ațli'ali ma m'ărli li šte'am s-li-nvi'ață ș-n'iđli. n-adun'am^u k'aθi se'ară ta si-nviț'am^u, si-nvi'ață k'ăndițli di la l'azar^u. ap'oia si-ți'a pir'in l'azar, țli vaï si-ți'a tahn'a ta si-al'agă l'azar, nă țli'am^u di-adn'am^u lul'uđ di tu m'undi, vărli'iga di ho'ară aũ'a. i'că, gug'učă, n'ești 'albi, gug'učă, m'arandu ș-strusi'am^u kăl'ata, n-adun'am^u, strusi'am^u kăl'ata ș-tahn'a ap'oia, k'ari di k'ari ș-si-d'ukă ma aγ'on'a la pr'i'eftul^u. ta si-d'ăkă k'ăndiklu a pr'eftuluï. k'ari di k'ari kă vaï l'a ma m'ulță par'ađ. ș-dide'a 'oulu, țli'a k'ăndiklu akl'o «stum bap'a, stum bap'a, stum bap'a stim bapađy'a, pos stul'i-, pos stul'izun tum bap'a, tum bap'a stim bapađy'a [στουν παπά, στουν παπά στην παπαδιά, πώς στολί-, πώς στολιζουν τουν παπά]». ahïurse'a ap'oia 'ena l'oγus, k'ăndițli, kum si-tihise'a, k'umu lă si-ndriđ'a. ș-dide'a 'oulu, dide'a ș-par'ađli, ș-si skul'a ș-fđi'a. k'ari ave'a xiluk'erati, dide'a ș-xiluk'erati kă at'umția iar'a ș-xiluk'erati. di-u li-ațli'a, nu ș'tiu! [...] lazar'ini — kukut'ini!

pirpir'unili si-adr'a ve'ara kăn nu dide'a plo'ai: lo'a 'ună fi'ată k'ari iar'a k'ama fto'ahă. u adr'a di pirpir'uni, di platum'ăn' (s'un^u n'ești i'erg'uri țli si-ad'ară platum'ăn') și u-ndisi'a di-n ge'ană p'ănă habl'a. t'uti li-adr'am^u. . . nu s-vidi'a str'an'li d'ip^u a fe'atil'eï. iar'a-ndis'ită ku i'erg'i, ðilađ'i ku fr'ăndă di i'erg'i. ș-alăg'am^u tu k'ăș'i ap'oia: «pirpir'ună, pirpat'i, to θe'o parakal'i, γ'a na ð'osi mïa vruh'i, mïa vruh'i kal'i vruh'i [πιπιρούνα πιρπατεί, το Θεό παρακαλεί, για να δώσει μια βρουχή, μια βρουχή καλή βρουχή]». șă dide'a kati'un, 'altu dide'a făr'ină, 'altu dide'a făs'ul'i. . . țli-avi'a kaθiti'un^u.

kaluγr'ak'a — n-akăț'am^u do'auli ș-alăg'am^u vărli'iga ta si-afl'am^u p'ali č'oplu. 'un^u č'up^u iar'a at'umția. [...] alăg'am k'ari di k'ari, n-akăț'am do'auli. băg'am^u m'ăna i'o aș'i: ș-č'uplu iar'a-mb'adi. k'ari vaï țli'a 'ună di tu 'ună p'arti al'andă di-al'andă ș-k'ari va s-ți'a ma aγ'on'a iar'a ațli'eï. ap'oia al'andă vri'a si-al'agă p'ali si-'află č'up^u. p'ali si-dispărț'a ku-al'andă mul'ari. vărli'iga-vărli'iga. [...] nă ġiuk'am^u kaluγr'ak'a.

gr'ănl lu-ahïurse'am^u n'oï di tu θirist'i. di tu țisprățli di θirist'i sițir'am^u pr'ota sik'ara. [...] ș-ațli'a u sițir'am^u, agude'am^u, u čule'am^u, karp'olu, ș-lo'am^u ațli'a (kă si-adr'a m'ari) și-adr'am^u **đimark'ađ** ta si-l'eg^u gr'ănl, țli sițir'am^u

ap'oia. adr'am^u ðimark'aḍ, lig'am^u gr'ānlu. bāg'am^u, 'iṭi askāp'am^u sik'ara, nā-ahīurse'am^u di tāl'am^u uve'asili, si-adr'a uve'asili pr'ota. d'ipu sik'arā tāl'am^u uve'asili. d'ipu uve'asi si-adr'a uro'avili. tā pr'avḍā p'ali. ṣ-ap'oia bāg'am^u di siṭir'am^u gr'ānili. di tu θirist'i p'ānā tu 'avyustu.

di gr'ānlu ṭi ave'a adr'a **kr'uṭi** [...] iṣ'a kr'uṭi. dilaḍ'i iṣ'a 'un^u kurn'o iṣa ka kr'uṭi, ḍipl'o ne! ṣ-aṭi'a ap'oia k'ari avi'a di-lu sinirse'a, di-aht'ari, adr'a ṣ-'unā kurn'izā ṣ-avi'a ṣā, u adr'a 'unā ka kurn'izā, u kindise'a. ṣ-u bāg'a k'aθi 'an^u la k'asā. d'ipu ṭe si-askāp'a aṭ'el^u 'a^{nu}, di iṣ'a p'ali, adr'a 'altā kr'uṭi. ka k'um^u ad'ari kurn'iza si-adr'a. [...] ṣ-u bāg'a la k'asā. [...] si-ad'ukā t'ihi, si si-f'akā karp'o. [...] alās'a ānθ^e'am p'ānea 'agurlū.

gr'ānili. ṣ-li bāg'am^u drām'i: aṣ'āṭi. ap'oia, kān li lig'a pār'inḍāl'-nā ḍilaḍ'i, li lo'am^u ḍr'āmi:li, li bāg'am^u prā ðimark'oti ṭi-adr'am^u di sik'arā, k'um^u vā ḍ'āṣ^u, k-adr'am^u ðimark'aḍ di sik'arā, ṣ-li bāg'am^u di l'i adr'am^u mǎn'ukli'. ṣ-li-ngār'k'am^u prā kal' l'-aṭi'am^u aū'a, tu ho'arā. tra s-li tri:r'ām^u mǎn'uklil', si skut'em^u gr'ānlu. ku b'ol'i, ku k'al'i. ḡ'ine'a vār'l'iga. ave'am^u ṣ-tuk'ani ṣā iṣ'a gr'ānlu. lu lo'am^u ap'oia, d'ipu ṭe lu treīera, si-askāp'a di treīer'ari, dipune'a karp'olu ḍilaḍ'i, ṣā li-adun'am p'al'ili, li-adun'am^u lām'n'ia ṣ-avi'am^u kār'pilo'ā. u zvimtur'am kǎn triḍi'a v'imtu. si-aliḍ'a gr'ānlu ah'orīa, p'al'ili ah'orīa. p'al'ili li bāg'am^u tu pli'amsā, ta si-m'āngā pr'avḍili, si-m'āngā k'al'i ku b'ol'i. ṣ-gr'ānlu 'ālu kǎθrās'am^u, lu bāg'am^u tu, ḡ'ine'a, a, ḡ'ine'a ṣā spaθ'i at'umṭ^{ia}, spaθ'atlu, āl' ṭi'am^u, ṭi ḡ'ine'a de lo'a... k'um^u pǎlt'im for^u t'ora, at'umṭia ḡ'ini'a di nā lo'a, ave'am^u kuv'el'i, bāg'am^u gr'ānlu tu kuv'el'i (āl^u misur'am^u ku kuv'el'a) [...] 'ala la kǎlāmb'uki nu lo'a, m'ono la gr'ān^u .

la Hrist'u, bāg'am^u f'ok^u ta si-nu si-ast'ingā [...] d'ip^u aṭi'el^u f'ok^u. d'i-tu 'unā ḍu: tu-al'andā si-'ardā, si nu si-ast'ingā f'oklu d'ip^u di tu fukur'inā. [...] tahn'a bāg'am^u le'amni gro'asi, ta si-nu askāpir'ām^u sp'irtu, si-aprind'em^u n'ou f'ok^u, s-'ibā f'oklu v'ekl'u ḍilaḍ'i, si h'ibā k'asa mbl'inā di l'umi. si-nu si-ast'ingā, si-nu-si gule'askā k'asa. [...] di ḍ'ua di k'olindi bāg'am ṣi aprinde'am f'oklu, di ḍ'ua di k'olindi p'ānā la 'ay'u vas'il'i. [...] bāg'am^u 'un^u l'emn^u gr'os^u, 'unā kuf'alā. si ṭ'ānā l'emnul aṭi'el^u, si-ṭ'ānā p'ānā at'umṭia. ṣ-'iṭi vide'am^u kǎ si aht'ari, lu anvāle'am^u ku čin'uṣā, ta s-nu si 'ardā m'ultu, si-'aibā ž'ārnul dilaḍ'i n'undru. lu-anvāle'am^u ku čin'uṣā.